

Мистецтво в житті та в освіті

Чим для кожного із нас є мистецтво? Засіб самовираження? Ресурс психічного здоров'я? Освітній ресурс чи фундамент формування цінностей? Для того, щоб обрати, в шкільні роки потрібно мати достатню кількість годин мистецтва та вчителів-фахівців, які по справжньому знають та люблять свій предмет.

В різні історичні періоди усіх країн мистецтво відображає та переосмислює реальності часу. «Перетвори мистецтво в об'єкт, щоб розглядати всі грані життя», – так влучно сказав Кевін Андерсон, сучасний американський письменник-фантаст. Українське мистецтво також віддзеркалює динаміку суспільних процесів та вибудовує систему наших цінностей.

«Мистецтва війни» твориться з 24 лютого 2022 року. Воно особливе не лише в роботах вітчизняних та світових митців, а й наших учнів. Озброївшись пензлем, словом, музичними інструментами, новими емоціями, люди, обдаровані творчою іскоркою, не тільки зберігають, але й поширюють українську культуру в своєму класі, громаді, країні, в усьому світі.

«Мистецька зброя» щодня робить впевнені вкладення у Перемогу України. Яскраві світові виконавці та знаменитості, які підтримують нашу країну та протистоять російській дезінформації, одягають синьо-жовте вбрання, значки та стрічки, записують звернення, пісні та заяви, збирають гроші, відкривають свій дім для біженців. Найсміливіші з них приїждять до України особисто, а наші виконавці та митці – виконують місію міжнародної культурної дипломатії, влаштовуючи за кордоном концерти, виступи та художні виставки, постійно нагадуючи світові про жах нашої війни. (1)

Глибоке розуміння ситуації, стійкість, емпатію та патріотизм демонструють щоденні мистецькі рефлексії, що мають вияв у шкільних проєктах, виставках, благодійних ярмарках, листах на фронт, виготовленні сувенірів та оберегів, флешмобах. До мистецького фронту долучився кожний освітній заклад України.

Наведу кілька відомих мені яскравих прикладів культурної дипломатії. 24 лютого 2023 року у Центральній бібліотеці англійського міста Вотфорду презентувалась виставка художніх робіт учнів Хмельниччини «Україна – моя країна». Організована вона благодійною організацією «Sunflower Social Club» («Соняшник») у співпраці з кафедрою теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін ХОШПО, наставниками та учнями Кам'янця-Подільського, Старокостянтинова та Хмельницького. Творчі роботи нагадали англійським друзям про те, що в Україні живуть, розвиваються та прагнуть миру неймовірно талановиті діти! Планується розмістити ці роботи у Вестмінстерському палаці, де відбуваються засідання Британського парламенту. (2)

Хмельницька спеціалізована ЗОШ І-ІІІ ступенів № 27 імені Дмитра Іваха пам'ятає Героя, чие ім'я носить: десантника-«кіборга», старшого лейтенанта Збройних Сил України, який загинув 18 січня 2015 року під час бойових дій з утримання коридору до Донецького аеропорту. Його брат В'ячеслав тримає зв'язок зі школою. У травні 2023 року з бойових місць він привіз кілька десятків використаних гільз різного типу зброї. Марія Гальченко разом із колегами та учнями зробили їх арт-об'єктами, які продали на добродійному аукціоні у Польщі. На зібрані кошти волонтери придбали автомобіль для евакуації постраждалих в Україні та необхідну гуманітарну допомогу. Днями до школи привезли наступну партію гільз. (3)

Сергій Боднар, художник, дитячий письменник з Кам'янця-Подільського, автор більш ніж двадцяти розмальовок та оповідань на різну тематику, загальний наклад яких сягнув 100 тисяч примірників, учасник близько двадцяти виставок та автор семи власних виставок. Його твори наповнені романтичністю, містикою та дивами: «Тасмниця зачарованої монети» (2012), «Янгол Вася у середній школі» (2013), «Лицар Сірожка ордену курдупликів» (2013), «Лицар Сірожка та Сніговий Карлик» (2015). Свої улюблені мирні професії змінив на військову: з 25 лютого 2022 року як доброволець служить у Збройних силах України. Але навіть на фронті він залишається справжнім вчителем: 4 липня та 19 грудня 2022 року відбулись презентації книг «Віршики для дітей. Про війну» та «Віршики для дітей. Наша Перемога». Ілюстраторами збірок стали діти Кам'янець-Подільської ТГ.

Анна Олейнікова, вчитель музичного мистецтва та дитячий композитор з Миколаєва, у відповідь на нескінченні бомбардування рідного міста ще на початку весни 2022 року створила «Героїчну симфонію», продовжує втілювати у життя музичні традиційні конкурси, керувати дитячою вокальною студією «Джерельце», випускати нотні збірки. Новостворена «Пісня позитиву» у майбутньому увійде до підручників для середнього і старшого шкільного віку, а сьогодні – є прикладом незламності духу та своєрідним мистецьким викликом. (4)

Ігор Білий, хмельницький бард-волонтер, вчитель фізичної культури, автор більше 200 творів, трьох пісенних альбомів, розказує: «Бард – це голос народу. Це як кобзар. Він має співати лише те, що бачить – правду, якою б вона не була. Тому головне у моїх піснях – зміст. Музичний акомпанемент лише допомагає донести мої думки та переживання до слухача». Ігор не рахує, скільки разів з 2014 року співав нашим захисникам на передовій, просто збирається знову. (5)

Ще одна складова важливості мистецтва – психологічна. Терапія мистецтвом в час війни стає дуже необхідною, адже мистецтво – це:

- безпечний спосіб розрядки напруги (наприклад, малювання може для дітей стати способом вираження злості на ворогів та кривдників);
- допомога у розвитку емпатії та позитивних почуттів в груповій взаємодії (наприклад, спільне малювання дозволяє досягти в команді згуртованості, цілісності, дружності її членів);
- сприяння виникненню почуття внутрішнього контролю і порядку (наприклад, зобразити свої почуття на папері);
- розвиток та посилення уваги до почуттів (емоційний інтелект);
- підсилення відчуття власної особистісної цінності і цілісності, позитивного уявлення про себе та власну культурну ідентичність;
- допомога у подоланні апатії, безініціативності;
- формування більш активної життєвої позиції.

І, звичайно, мистецтво - це мобілізація творчого потенціалу людини. Кожний із нас народжується з природними творчими задатками, але творчими людьми виростають лише ті, кому поталанило мати поруч уважних батьків та викладачів, які допомогли розвинути ці здібності. Безмежний світ мистецтва ми пізнаватимемо все життя, якщо мали належну кількість уроків мистецтва, педагогів, які розвинули художній смак, виховали любов до мистецтва, до прекрасного, пробудили творчу активність дитини.

Будь-яке мистецтво твориться як вияв свободи. Наведені ж приклади демонструють життєвість та актуальність мистецтва у соціумі сьогодні. Тенденція до скорочення годин в освітній галузі «Мистецтво» позбавляє наших учнів можливості формувати свої смаки, прищеплювати любов до українського та світового мистецтва, вчитися керувати емоціями, вибудовувати свої справжні цінності. Можливо, дорослим, від яких це залежить, вартує про це замислитися ...

Список використаних джерел та літератури

1. Зірковий батальйон: хто зі знаменитостей активно підтримує Україну у війні з росією/ URL: <https://tsn.ua/lady/news/show-biznes/zirkoviy-batalyon-hto-zi-znamenitostey-aktivno-pidtrimuye-ukrayinu-u-viyini-z-rosiyeyu-2060089.html>
2. Виставка художніх робіт «Україна - моя країна»/ URL: <https://hoippo.km.ua/?paged=8> (дата звернення: 23.06.2023)
3. Робота Vlad Ignat «Небо для тих, хто має крила» - Facebook https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02rQQcG2LvzNoEuSaNER3zwTbnxJstUZgioP4iXjPwoYBM4EJv1YmMZ8Xcrht63frql&id=100010395427924
4. А. Олейнікова «Пісня позитиву»/ URL: https://www.google.com/search?q=%D0%9F%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%8F+%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83+%D0%9E%D0%BB%D1%94%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0&rlz=1C1PRFI_enUA950UA950&oq=%D0%9F%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%8F+%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83+%D0%9E%D0%BB%D1%94%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIHCAEQIRigATIHCAlQIRigATIHCAmQIRigAdIBCTEwMTMwajBqN6gCALACAA&sourceid=chrome&ie=UTF8#fpstate=ive&vld=cid:c3a0e138,vid:rE8OLtSZMiI (дата звернення: 23.06.2023)
5. Музичний телемарафон «Разом до Перемоги». TV7 + Хмельницький телеканал. Ігор Білий/ URL: <https://www.facebook.com/tv7pluskm/videos/%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%BC%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%96%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B1%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%B9/300634688871427/> (дата звернення: 23.06.2023)

Лілія Мирна,
методист Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

Оцінювання на уроках інтегрованих курсів та предметів природничої освітньої галузі в контексті цінностей Нової української школи

Орієнтиром Нової української школи є навчання на основі цінностей, які виступають фундаментом, мотиваційною основою поведінки будь-якої особистості. Навчання через цінності допомагає створити ефективне освітнє середовище, що підвищує результативність навчання, сприяє забезпеченню високого рівня якості освіти та, найголовніше, є основою розвитку особистості, як найвищої цінності суспільства. Гідність, рівність, справедливість, чесність, патріотизм, толерантність, повага, довіра є базовими цінностями сучасної школи. Цінностям освітньої реформи відповідають і нові підходи до оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів навчання учнів урегульовано такими документами:

- Закон України «Про освіту» (2017 р.): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>